

Leven voor het theater

Weinig mensen hebben zo veel voor de Nederlandse televisie- en theaterwereld betekend als Joop van den Ende. Voor zijn 80e verjaardag maakte Cornald Maas voor Volle zalen een uniek televisieportret van hem.

TEKST: BRAM DE GRAAF, BEELD: ROY BEUSKER, SHUTTERSTOCK

“Als ik geen plan meer heb, is het klaar”, zegt Joop van den Ende in de aflevering van *Volle zalen* die Cornald Maas in zijn geheel aan hem wijdde. Bijna was het klaar; toen corona begon en alle theaters moesten sluiten raakte hij door angst bevangen, zegt Maas. “Hij zat tegen het depressieve aan, hoorde ik van zijn echtgenote Janine. Voor het eerst van zijn leven zag hij geen kansen en geen uitweg meer. Hoe zou het publiek ooit nog de weg naar het theater terugvinden? Was zijn levenswerk dan voor niets geweest? Gelukkig gloort er nu weer iets van hoop aan de horizon.”

Geen droog brood

Aan dat levenswerk begon Joop van den Ende in 1960. Achttien jaar oud pas kocht hij de rechten van de televisieserie *Batman*. “Joop komt uit een eenvoudig milieu en was voorbestemd om timmerman te worden”, vertelt Maas. “Tot een maatschappelijk werkster hem een keer meenam naar de Amsterdamse Stadschouwburg voor een uitvoering van *Vondels Gijsbrecht van Aemstel*. Joop geneerde zich met zijn voorkomen en vieze nagels tussen dat nette publiek, maar werd gegrepen door de magie van het theater. Dat wilde hij ook. Het was voor hem de mogelijkheid om te ontsnappen aan zijn arme milieu.”

Meteen al moest Van den Ende tegen de stroom in zwemmen – een rode draad in zijn leven – want zijn vader zag niets in de plannen van zijn zoon. “In het theater was geen droog brood te verdienen, kreeg Joop te horen.” Inderdaad bleek hij als acteur geen talent te hebben. “Maar hij zag wel in hoe hij achter de schermen nuttig kon zijn. Hij bleek een groot organisatietalent te hebben en wist hoe je artiesten het beste kon steunen.”

Het publiek betoveren

Zijn eerste successen boekte Van den Ende in die rol met André van Duin en Bassie en Adriaan. Zijn imperium groeide, zowel in de theater- als televisiewereld. En helemaal nadat hij in 1991 zelf in Nederland musicals begon te produceren, met als eerste *Cyrano de Bergerac*. “Hij bracht daarmee een Amerikaans fenomeen naar Europa. Zijn drijfveer is altijd geweest: mensen zoals hijzelf ooit was betoveren door iets dat ze niet kennen. De musicals deden dat goed. Hij is vooral trots op *Hij gelooft in mij* over André Hazes.

Want daarmee lukte het hem om een publiek naar het theater te trekken dat daar normaal nooit heen zou gaan, zoals Hazes- en voetbalfans.” Het ging Van den Ende voor de wind en de theaters stroomden vol, maar de erkenning bleef lang uit. Zo persifleerde Henk Spaan hem in Pisa als ‘Joop van Ellende’. “Dat raakte hem. De kritiek was dat hij geen smaak had en dat musical geen volwaardige kunstvorm was. Hij heeft er een soort minderwaardigheidscomplex aan overgehouden. Maar hij bleek een rauw-douwer en gaf nooit op – misschien dankt hij die eigenschap wel aan zijn afkomst. Hij is voor mij de man die het onmogelijke voor zichzelf mogelijk maakte.”

Culturele initiatieven

Inmiddels krijgt Van den Ende wel de waardering die hij verdient. Mede omdat hij veel heeft geïnvesteerd in de culturele wereld. “Hij wil echt iets nalaten, zoals met zijn VandenEnde Foundation. Daarmee biedt hij jong talent uit alle milieus een kans om zich verder te ontwikkelen en steunt hij culturele initiatieven zoals het DelaMar Theater. De erkenning uit de elitaire hoek streelt zijn ego. Het is altijd belangrijk voor hem geweest om als volwaardig gezien te worden, en niet alsmaar beoordeeld te worden als iemand met een dubieuze smaak.”

Van den Ende geniet op zijn (bijna) tachtigste nog met volle teugen van zijn rol en moet dan ook niet aan stoppen denken, verklapte hij aan Maas. “Al zou zijn familie hem meer rust gunnen. Ik legde het aan hem voor en zijn glimlach sprak boekdelen. Hij schijnt iets vaker de tijd te nemen om een boek te lezen, begreep ik van Janine. Maar hij zal dit werk nooit in de steek kunnen laten. En dat is maar goed ook. Zowel voor de Nederlandse culturele wereld als jong talent dat daarin een kans verdient.”

**Volle zalen | dinsdag | 20.25
AVROTROS | NPO 2**

80 jaar

Joop van den Ende wordt op 23 februari 80 jaar. In een speciale lange aflevering van *Volle zalen* blikt Cornald Maas met het theater- en televisie-icoon terug op zijn leven en maken ze de balans op van zijn carrière. Ook Van den Endes echtgenote en kinderen komen aan het woord.

Volle zalen

